

5.Sınıf Sosyal Bilgiler 2.Dönem 2.Yazılı

Yazilidayim.net

1. SORU (SB.5.4.2. Etkin vatandaşın önemi) Olay: 5. sınıf öğrencisi Mert, her gün okuldan dönerken mahallesindeki çocuk parkındaki oyuncakların kırık olduğunu ve yerlere çöp atıldığını fark eder. Mert, bu duruma üzülmele kalmaz; önce arkadaşlarıyla bir temizlik günü düzenler, ardından da parkın onarılması için mahalle muhtarına bir dilekçe yazar. **Soru:** Mert'in bu davranışlarını "etkin vatandaşlık" kavramı açısından değerlendiriniz. Mert gibi bireylerin çoğalması toplum düzenini ve yaşam kalitesini nasıl etkiler? Açıklayınız.

Cevap: Mert, çevresindeki sorunlara karşı duyarsız kalmayarak sorumluluk almış ve çözüm üretmiştir. Etkin vatandaşlar, sadece haklarını bilmekle kalmaz, aynı zamanda toplumsal sorunların çözümü için kanuni yolları (dilekçe gibi) kullanırlar. Bu tür bireylerin artması, devlet ve halk arasındaki bağı güçlendirir, çevrenin korunmasını sağlar ve daha huzurlu bir toplum düzeni oluşturur.

2. SORU (SB.5.4.3. Temel hak ve sorumluluklar) Metin: Anayasamızda her bireyin eğitim görme hakkı olduğu açıkça belirtilmiştir. Ancak bu hak, beraberinde öğrencinin derslerine düzenli çalışması, okul eşyalarına zarar vermemesi ve öğretmenlerini dikkatle dinlemesi gibi bazı görevleri de getirmektedir. **Soru:** Metinden yola çıkarak "hak" ve "sorumluluk" arasındaki ilişkiyi sorgulayınız. Bir bireyin sorumluluklarını yerine getirmemesi, diğer insanların haklarını kullanmasını nasıl engelleyebilir? Örneklerle açıklayınız.

Cevap: Haklar bize tanınan yetkilerken, sorumluluklar bu hakların devamlılığı için yapmamız gereken görevlerdir. Bir öğrenci derste gürültü yaparak sorumluluğunu yerine getirmezse, sınıftaki diğer arkadaşlarının "eğitim alma hakkını" elinden almış olur. Dolayısıyla haklar ve sorumluluklar bir paranın iki yüzü gibidir; biri olmadan diğeri tam anlamıyla korunamaz.

3. SORU (SB.5.4.4. Başvurulabilecek kurumlar) Olay: Ayşe Hanım, marketten aldığı sütün son kullanma tarihinin geçmesine rağmen reyonda satıldığını fark eder. Eve gittiğinde ise paketlenmiş bir gıda ürününün içinden yabancı bir madde çıktığını görür. **Soru:** Ayşe Hanım'ın bu durumda hem kendi sağlığını hem de toplum sağlığını korumak için başvurabileceği resmi kurumlar ve hatlar (ALO hatları) nelerdir? Bu kurumlara başvurmanın neden önemli olduğunu açıklayınız.

Cevap: Ayşe Hanım, "ALO 174 Gıda Hattı"nı arayarak durumu bildirebilir veya Ticaret Bakanlığı bünyesindeki Tüketici Hakem Heyetlerine başvurabilir. Bu kurumlara başvurmak, hatalı üretim yapan firmaların denetlenmesini sağlar, diğer insanların zarar görmesini engeller ve tüketici olarak haklarımızın korunmasına yardımcı olur.

4. SORU (SB.5.5.1. Kaynakların verimli kullanımı) Metin: Dünyadaki tatlı su kaynakları her geçen gün azalmaktadır. Bir tişörtün üretimi için yaklaşık iki bin yedi yüz litre su harcanırken, gereksiz yere açık bırakılan bir musluk yılda tonlarca suyun israf olmasına neden olmaktadır. **Soru:** Kaynakların bu şekilde bilinçsizce tüketilmesinin doğa ve gelecek nesiller üzerindeki olası etkilerini yorumlayınız. Kaynakları verimli kullanmak sadece tasarruf mudur, yoksa bir vatandaşlık görevi midir? Tartışınız.

Cevap: Kaynakların israf edilmesi kuraklığa, biyoçeşitliliğin azalmasına ve iklim krizine neden olur. Bu durum gelecek nesillerin temel ihtiyaçlarını karşılayamaz hale gelmesine yol açar. Kaynakları verimli kullanmak sadece kişisel bir tasarruf değil, doğaya ve geleceğe karşı bir vatandaşlık görevi ve insani bir sorumluluktur.

5. SORU (SB.5.5.2. Bütçe oluşturma) Senaryo: Kerem'in babası ona aylık yüz elli lira harçlık vermektedir. Kerem, çok istediği seksen liralık bir kitabı almak istemekte, aynı zamanda her

5.Sınıf Sosyal Bilgiler 2.Dönem 2.Yazılı

Yazilidayim.net

hafta on beş lira olan okul dergisini takip etmektedir. Kerem ayrıca beklenmedik bir durum için de para biriktirmeyi hedeflemektedir. **Soru:** Kerem'in "ihtiyaç", "istek" ve "tasarruf" dengesini gözeterek aylık bütçesini nasıl planlaması gerektiğini adım adım açıklayınız.

Cevap: Kerem önce ihtiyaçlarını belirlemelidir; aylık 4 hafta üzerinden dergi masrafı 60 liradır (15 çarpı 4). Kalan 90 liranın 80 lirası ile çok istediği kitabı alabilir. Ancak bu durumda hiç tasarruf parası kalmaz. Kerem, kitabı almak için 2 ay boyunca harçlığının bir kısmını biriktirerek (aylık 40 lira kenara koyarak) hem kitabını alabilir hem de acil durumlar için bütçesinde pay bırakabilir.